

Sy-li spěwał,
Pilnje džěłat,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócny
Napoj mócný
Lubosc ma;
Bóh pak swěrný
Přez spar měrný
Cerstwosc da.

Njech ty spěwaš
Swěrnje džěłaš,
Wšědne dny;
Džěń pak swjaty
Duši daty,
Wotpočń ty.

Z njebjes mana
Njech ći khmana
Ziwnosc je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će. F.

Serbiske njedželske łopjeno

W Budyščinje

16. augusta 1931

Baužen

Samolwity redaktor farat Wyrzacj w Nošacizach. — Čižbcj a nalład Ssmolerjcz knihicziščcztjnje a knihatnje, šap. dr. i wobm. rul. w Budyščinje
Wulhadža kóždu šobotu a placzi šchwórczlětnje 108 šlotych pjenježtow

11. njedžela po šwj. Trojizy.

Šap. štutki 10, 25—33.

Lubny čitarjo, luba čitačka, wy šcže s wjele ludzimi hromadže pšichli a šcže jara wšchelatornych šesnali; a rady šo hiščcže dopomnicže na toho abo drugeho, pak šo je wam š radu abo še škuttom pošlužil a tak šebi wašču lubošč do-
bnyš, pak šo šcže w nim namakali jeneho, kotruž je wam žyle nowe pošnacže dał a waščemu žiwjenju nowe pucže wote-
wrił, a wy š džakowanjom na njeho špominacže a rady po jeho pšikładže čžinicže.

S najwještchim žohnowanjom pak budže tebi, mój kšče-
ščžijano, tón, kiž tebi Šswjate Pišmo wotewri a tebi do-
pomha špóšnacž prawdu Božu a tak twojemu žiwjenju da
žyle nowe wopšichjecže a nowu móž a radošč, tak šo šo ni-
cžeho wjazny njebojšich, ale mašč we šwojej wěrje dohcže,
kotrež šwět pšehwinje. Njeje tebi tajki čžłowjeł kaž Boži jan-
džel, kiž tebje wjedže k twojemu Wótzej šamemu?

Tajki jandžel Boži je był Pětr Corne-
liu šej. Pohladajmy na wobeju mužow a wukúmy wot
Pětra, kak mamy šo šadžeržecž, šo bychmy
šami druhim šjandželom bycz móhli a wukú-
my wot Cornelijuša, kak móhli šami praweho
njejbeškeho žohnowanja dostacž.

1. Wšchelatoreho je našč Šbóžnik šwonka israelskeho luda
namakal, ščtož běšche pola šwojeho luda podarmo pntal.
Tak wuhlada šylnu a ponižnu wěru pola Kananejšteje žón-
šteje kaž pola hejtmana š Kapernauma, tak nadeńdže pola
Samaritskeho prawu džakownoscž, na kotruž je pola tych 9
wuštrwjennych wužadnych židow podarmo čžakal; na dru-

him Samaritskim móže pošacž šwojim židowškim njepšče-
čželam, pišmawucženym, ščto woprawdžita lubošč a prawe
šmilenje je. A to pšhecžiwio čžemuž měješche šo najbóle be-
džicž, to běšche šamoprawdoscž a hordošč tych, kiž jeho pšče-
čžehachu. A hdnž je ščto tutu šwoju šamoprawdoscž pšče-
winył, dha pšches Ješuša šameho! To widžimy tak jašnje
na jeho wučžomniku, na Pětrje.

Pohladajmy najpriedy na jeho ponižnošč. Póhanški
hejtman Cornelius běšche k Pětrej pošłal, šo by do Cesarije
pšichšoł. A na Pětra čžakajo šwoła wón k šebi do domu
šwojich pšchirodnych a bliškich pšhecželow. Jako Pětr do kšče-
šastupi, běžješche jemu Cornelius napsšhecžiwio — padže k jeho
nohomaj a modlešche šo k njemu. Ale Pětr wo tajke hołdo-
wanje njerodži, wjele bóle šo wušnawa: „Štawaj, pšchetož
ja šym tež čžłowjeł!“ — to je: ja tež nješkim lepšchi dnžli
ty, mi je runje tak kaž tebi trjeba Božej hnadny, kotraž hrěchi
wodawa. — To je prawa ponižnošč! Šo bychu tola wšchitny
čžyli tak hromadže a tajžny mjes šobu bycz!

Šswětny móžnacž móješche drje rjez: „Njech mje hidža,
jenož šo šo mje boja!“ Kšchescžijanške to njeje. Wjele běšche
tón Knjes Pětrej porucžil, wjele možny a prawa jemu dał,
ale Pětr wošta ponižny. Hordošč je wšcheho kšchescžijanštw
kónž. Bóh šwarnuj našč kóždeho pšched hordoščžu. Duchowny,
kiž ma pokutu předowacž, dyrbi šam přeni bycz, kiž pokutu
čžini. Tón, kotremuž maja drušny pošłuchacž, dyrbi šam to
čžinicž, ščtož šebi wot druhich žada a hladacž, šo šo ženje
njeby ja lepšcheho měl hacž druhich. Bóh njehlada na to,
ščtož twoje mjeno na šwěcže pšaczi, ale na to, ščtož tebi
Ješušowe mjeno je.

We swojim přenim liščje napomina samřny Pětr: „Wřchitzn budžče jedyn druhemu poddani a woblekajče řo poniřnosć, přchetoř Bóh napřchecziwo řteji hordnm, ale poniřnym dawa wón hnadu“, a Pawoł praji w druhim liščje na Korithijskich: „Přchetoř my řo wřchitzn dyrchimy řjewicř přched řudnym řtolom Křhřřtuřowym, řo by kóřdn dořtař řa tym, jařo je cřiniř přchi cřělnym řiwjenju, njeř je dobre abo řle.“ — Ĥdže čže hordn wořtačř?

A něřchto druge ma řo wuřběhncř pola Pětra: wón niřkoho wjazn njeřazpiwa, wón nječřini řadym rosdřěl wjazn mjes ludřimi, kóřdn móže Bořu hnadu namařačř.

Tař řařdže Pětr nuts do Corneliuřoweho doma a namařa jich wjele, kottřřž běchu řo řeřchli a džeřche ř nim: „Wy wěřče, řo řo njeřodři řidowřtemu muřej přchibliřečř abo přchiřcř ř zuřobniřej. Ale Bóh je mi pořařař, řo byř řaneho cřlowjeřa řa gmejnřteho abo řa nječřiřteho njeđerřař. Tehořdla njeřřym řo teř wobarař, řo byř njeřpřchiřchoř na řadanje.“

Pětr běřche wotrořřl we wařchnjach a myřblach řwojeho luda, řam je měř řariřejřkich řa prawnych, jemu pľacžeřche tehořdla řidowřři řařoř přche wřcho. Ale runje přches řařoř běchu řidři wot póhanow džeřeni, řo njebychu pod póhanřři wliw přchiřchli. Ale Jeřuř běřche řo řiřo přozowař, řwojich wuřcřomnikow wot tuteho přchaha wuřwobodřicř — haj na jeřho řadřerřenju móřachu to řtajnje wobkedřbowacř. řid řazpiwařche Samaritřteho — tola Jeřuř puřčowařche přcheřo přches Samaritřři kraj, haj wón řo teř rořrěčjenje je Samaritřřej řonřku a řebi teř wot njeje řada, řo by jemu wodu pořřicřřila; — to řadym řid cřiniř njeby!

Pobořni řidři na hřěřchnikow a řlonikow ř horda hladařchu a njeřejachu jich řaneje cřeřče hódnnych, ale Jeřuř ředři ř nimi řa blidom a je ř nimi, řo by přchi řajřej řřkadnořcři jim Boře kraleřtvo přchinjeřřl. Běřche wařchnje, řo řamjenjowachu řonřku, řiřž bě mandřelřtvo řamařa; ale jařo řajřu hřěřchniřu přched njeřo řtajachu, praji wón: „řchtoř řjes wami řjes hřěřchow je, řon cřiřř přeni řamjeř na nju!“

Tři řeta běchu japořchtořřo ř Jeřuřom hromadže byřli, a tola, njeběchu móhli tute řtare řidowřřte měnjenja řyle wotbyčř. A Pětr dyrřbjeřche řo teř hařle ř widřenjom powuřčicř, — ale po wřchěm tym, řchtoř řo na to řta, je wón přcheřwědcřenym: Bóh na pařřchonu njeřhlada, a tař je řo řřchěřcřřianřtvo móhřlo wupřchěřřecř jařo nabořřina wřchěch ludow. Dořelř je lubořcř přchewinjenje řařonja, móže řřchěřcřřianřtvo jařo nabořřina lubořče wřchitře cřlowřřte a řemřřte mjeřn přchewinncř a přchekrocřicř. Ně, niřchto njeje njeřhmanny a njeđořřojny, Bořu hnadu dořtačř w Křhřřtuřu Jeřuřu — haj my mamy řa to, řo w kóřdnym je řřoncřnje řadanje duřche po Bořn, kotreř čže byčř řpokojene, a derje temu, řiřř řpokojenje pnya, a jo namařa w řwojim řbóřniřku. Měj potajřim teř ty, luby cřřitařřo, luba cřřitařřka, řwojeho řobucřlowjeřa řa řajřteho, kotreř ma runje tař ty, njeřmjeřřnu duřchu, kotreřř čže Jeřuř dacř řwóř měř!

A ř křóřka nadeřđžemy řřoncřnje pola Pětra řiřchče ř w ě r u, kotreř wobřteji w njeđřelomnej přchěřjenořcři ř Bořeř wolu! řchtoř w řwojim řřutřowanju a řadřerřenju njeřpořřa na řebje a řwoju cřělnu a řebicřnu wutrobu, ale na Boha, řon je řwěřny. Pětrej njeje byřla lořřka wěř, po pučřu řicř, po kotreřmř druřn njeřđžechu, ale wón běřche řpóřnař, řo je pučř prawy, a tař po nim dže — řwěřny řwojemu Bohu. Ty řy řnadř, luby cřřitařřo, teř řiřo řon abo druři pučř řa prawy měř, a twoje řwěđomnje je Tebje na nřon pominařlo, ale dořelř druřn njeřřu po tym pučřu řchli, njeřřy teř ty po nim řchoř. A tola Bóh řebi řada řwěřu a pořřuřchnořcř; njeřřařejř řo jemu řenje wjazn, hewař řo wě, njeřmóžeřch řo džeřcřařeho prawa nadřřicř pola Boha. Boře džeřčři řpóřnajeřch

na tym, hacř řu řwěřni řwojemu Bohu. A řwěřnych cřřini Bóh móřnych a njebojařnych; wón jich njeřwopuřchcři.

2. Ĥdnř řmy na Pětra pohřladař jařo teho, kotreřoř je Bóh jařo řwojeho jandřela Corneliuřej póřřař, dha něřř wobkedřbujemy, řchtoř běřche Corneliuřa řhmaneřo řcřřiniřlo, řo je Bořu hnadu dořpiř! Jenož tym Bóh pomřa, řiř čžeđřa řebi pomřačř dacř. A řo byřchmy řami byřli tař řohnowani řař Corneliuř, budřmy řař wón b o h a b o j a ř n i.

Corneliuř běřche jařo póhan nadobna wořřoba, a na nadobniřche wařchnje hacř druřn póhanjo pnyařche wón řwóř měř ř Bohom, a nadobnje bě jeřo Bořa řřuřřba. Řajřu wıđřimy woporniwořcř pola njeřo, Bohu řwoje řubřa dacř; měř ř Bohom je jemu lubřchi hacř hewař wřcho druge. Potajřim Corneliuř je řhutny muř. Řař něřkotrej je, kotreřř druje wěři, řo Bóh je, tola pař cřřini, řchtoř čže, — řyle řinař Corneliuř! řchtoř móřemy wřchitzn wot njeřo wuřncřř!

Corneliuřowym dom běřche Boři dom, — wón běřche pobořny a bohabojařny ř zřřej řwojeř řhěřu a dawařche ludu wjele řmilnych darow a modleřche řo řtajnje ř Bohu — a přches řajře pobořne řmyřřenje je wón řhmany, powěřcř ewanřelija řřwřchecř a teř přchiřecř. Wono njeje druje řo teř řiřchče dženřa řajře řmyřřenje řyle ř nařcheho luda řhřubřlo, ale je přchěřchřlo wot wóřřow na džeřčři a džeřčřidžeřčři, a řo pořařřuje w řwěřje ř Bořemu domej, dořny pořřad a řřchěřcřřianřři duř řnjeři w domje, řpawny je wobřhad ře řobucřlowjeřřami, a hdnř w řwojeř nuřn ř nim přchiřđžeřch, namařařch wutrobu a teř ruřu wotewřjenu. Ĥdžeřch řajře řmyřřenje je, tam ma teř Boře řřlowo řwóř přchiřřup, a tam móže tořřame duřchu přchěřo bóle wudořřpóřnjecř.

Je druje jich wjele řajřich, řiř do řajřteho wařchnja, do řajřteje řwěřn ř Bořemu domej ničřo njeđerřřa, praji, řo je to jenoř řwonřne řwucřene wařchnje; my pař jo njeřchamy řazpiwacř; w nim je řohnowanje; Boha a Bořeřo domu řo niřchto njeřřeba hařřbowacř! A Bóh je, wot kotreřoř wřchitřon dořny dar wuřhadřa. —

Budřmy dale řař Corneliuř řjes ř a m o p a ř ch n o ř c ř e.

Jeřuř praji: řbóřni řu cři, řiř duřchownje řhřdři řu, přchetoř jich je to njebjeřře kraleřtvo — a dale: prořřchče, a wam budže date; pnyařče, a wy namařačře, řřapařče, a wam budže wotewřjene. Wřřha pařřchoniřřa pobořnořcř wřchón řemřchřřhóđ, wřchón řřutř, teř hdnř je řiwjenje přched ludřimi prawe: to njeřpomřa ř měřej duřche; přchěřo řiřchče něřřchto pobrařhuje, my řřebamy njebjeřřteho řěřařřa; a wón řo nam da namařačř w Bořim řřlowje a w řwřatym Bořim wotřařanju. Byřchmy-li byřli wřchitzn přchěřo prawje duřchow- nje řhřdři, Boře řřlowo by móřniřcho nad nami a w nař řřutřkowařlo. Tuř wřřcho čžemy byčř niř přches řebje, ale přches Bořu hnadu!

Tořhodla čžemy byčř řwóřniwi řař Corneliuř. Wón prařři ř Pětrej: Ty řy derje cřřiniř, řo řy přchiřchoř; wón je, potajřim řwóřniřny, powěřcř přchiřecř, kotreř ma Pětr jemu přchinjeřcř. Ale my? řmy my přchěřo tař řwóřniwi, na Bořu řadu pořřačř a do Bořeje wole řo podacř abo ju cřřiničř? Přchřpóřnařamy teř ř dřařnej wutrobu, řchtoř je Bóh we Křhřřtuřu nad nami cřřiniř a řajře řohnowanje nam dawa wěřřařa wořřada Řnjeřowa? Je nařřha wutroba wotewřřena a Bořemu řřlowu přchiřřupna? Corneliuř řřoncřnje praji: „Tuř teho dla řmy my něřř wřchitzn tudy přched Bořim woblicřom, řo byřchmy řřwřcheli wřchitřko, řchtoř tebi wot Boha je rořřařane!“ Řajřa domřařa wořřada! řtejo přched Bořim woblicřom wocřařuje, řchtoř Bóh jej prařicř a řchtoř Bóh řebi řadacř ma! Wřřcho čžeđřa řřwřchecř! niř jenoř, řchtoř řo jim lubi, ně, wřřcho, teř řchtoř řnadř boli.

Znleho Khrystuša my wošmjemy, niž jenož teho, kiž hnadu šlubi a lubošć wopokajuje, ně tež toho, kiž pokutu předuje a šebi wopor čłowjeskeje wutrobny žada, tež teho, kiž nam wščitke čłowjeske a semiske sepjery rošoma a mozy a pjenjes a kubow lemi a naš zyle wotwišnych čini wot šebje jako byn Boži, kotremuž je data wščitka móž w njebježach a na semi. W nim je potajkim wobšamknjene šbožo wutrobny tu a šbožnošč tam.

Wšchihotujmy jemu pucž do naš! Hamjen. S. w P.

Salzburgszu.

(Wokrəcəwanje.)

Dženša hišćeje pokajuja blido, na kotrymž je tamne šubobjo se šelu štało. Na njo šu pak wopacžne datum napišali. Čehodla wopacžne? Šsnadž š njepšhecželškim šmyšljenjom, šbnadž š njewědženjom. Wo dalšich šwištach znleho pšhecšćěhanja a wo wulkej nušy, w kotrejž šebi woni tola tuto šenědženje a šlubjenje šwěrichu, pišamy w dalšich pokracžowanjach. Jako běchu tam poršt do šele tunknyli a poršt pšchibahi pošbėhnnyli, wupraji jedn š nich, ššto wulkeho čzynchu čzinič a ššto čzežkeho jim hrožesche: pšhecšćěhanje a šmjercž. Woji-li šo ššto martry a hubjenštwu, tón pošylni šo w modlitwje. Šeli ššto štyšknjwy, tón woštan šadny. — Tola ništon nje-wošta našad, wšchitzy šlubichu, šo šwěrnj woštanu.

A šštož šu šhubili tam pšchi rězy Salzburg wošrjedž krajinu, kotraž bě šrjedžišćežo ewangelskeho šibanja, to šu džerželi, hačrunje arzbisshop, šhoniwšchi wo „šelowym šlubje“, wšchu lešč a hrubošč wužiwašche, šetzarštwu wutupičž, njech by tež dnyrbjal šetzarjow šnicžičž. Tola přjedy hačž wo tym dale rošprawjamy, čzemy w ščěhowazym najpřjedy něššto wo tym rošpšacž, šštož šo do tuteho dnja 5. augušta 1731 šta. Tutón džej pak přjduj nam wo wulkej njepowalneje ewangelskeje šwěrije nětkle, hdyž čłowjekojo a wobštejnoščje nam telko škladnoščow dawaja, pokajacž, hačž šmy woprawdže ewangelszy šhecšćijenjo abo niž, wobštacž jako šhecšćijenjo abo padnyčž. Dajmy šebi wot tamnych rjekow wěry pšchowoščacž: „Woji-li šo ššto, tón pošylni šo w modlitwje!“

* * *

S tutym čzemy nětk rošprawjecž nadrobnjšcho wo tym, šak buchu Salzburgszu ewangelszy, šak tuteje wěry dla čzerpjachu a šak tutej wěry šwěru džeržachmy. My budžemy š nastroženjom špšnacž, šo njebu ewangelska wěra w Salzburgškej jenož 1731 a 1732 pšhecšćěhana, ně, šo bě tuto hróššne podacžje tuteju lět šak rjež wěšte wobšamknjenje, 200lětněho pšhecšćěhanja. Čzim bóle čzujemy šo pohnučzi to, šštož šo tehdy a tam štawašo, wopominacž. To budže nam se žohnowanjom w našim čzašu, w kotrymž drje mnoho špytuje wěru a šwěru, ale pak tež jich mnoho šhecšćijanow šhabla, šklabuje, pada.

Džej 31. oktobra 1517 pšchibi Luther šwoje thežy na durje hrodowškeje znykwe we Wittenbergu. Niž dołho po tym pšchidže tuta powješčž tež do Salzburgškich horow a se nej to čzište ewangelion, šak šo Luther šhecšćijanam wotštry a šnowa da. A hórnyzy běchu přeni, kotšiz jo pšchijachu; po nimi tež ratarjo a drušy. S wjele šlětkow pšchipowjedachu předarjo š nowanamatanu wučžbu ewangelija. W měščje Salzburg šamym bě š předarjom Paulus Speratus, kotryž je nam šak němški šerlušch: Es ist das Heil uns kommen her. A Lutherowny bywšchi pšhecžel Jan Staupitz bě tu w Salzburgu hačž do šwojeje šmjercže 1524 abt šlěštra Šswj. Šetra Benediktinskich mnichow; do tutoho rjada bě Staupitz, kotrehož bě arzbisshop šebi ša dwórškeho předarja powošak, pšhestupit š rjada Augustinskich.

A arzbisshop? Arzbisshop Matthäus Lang njebe šwo- předka njepšhecžel tuteho reformaziškeho šibanja. Me to drje bě mjenje se šnutšowneho pšhecšćědženja šak. Arzbisshop Matthäus Lang bě wješkožny čłowjek, nješazpi tež druhdy rejku a njehladašche pščežo na to, hačž je duzy po pucžu wěrneho šhecšćijanškeho wašchnja a pocžinka. Wón bě pšchiwikowar šak mjenowaných humaništow; tuczi witachu Lutherowny wušup, woczajujo, šo wón njedoštatki a brachi znykwe a žiwjenja wotštroni. Lang dowoli tehodla tež čzitanje Lutherownych špišow. Tuž hjes džywa, šo měješche tež Luther šam dobre mēnjenje wo nim, tež hišće w lěčze 1519. Šak Štaupitz šak je Lang tež našpomnjeneho Šperatwa do Salzburga ša předarja powošak; tutón bě přjedy we Würzburgu ewangelijon pšchipowjedak a bě tohodla do wuhnanštwu hičž dnyrbjal.

Tola bórny pšcheměni arzbisshop šwoje šadžerženje. Šemu běchu šo wot Roma jeho žadanja, kotrež měješche dla wobžadženja bisshopškich měštnow, dopjelniške a tuž njetrjebašche tohodla wjazny diplomat a politikař byčž. Wón roštorhny abo tola šeššabi šwjašš wěry a ewangelskeho šmyšljenja, kotrež hišće Štaupitz š Lutherom wjašachu. Wšiw ewangelskeho přadowanja pytašche š pšhecšćěhanjom šnicžičž. Šižo 1520 dnyrbješche Šperatus čžetacž; runje šak předar Agricola.

Dalšchi předar ewangelija měšchnik Matthäus, bu šajaty. Wozazy wjedžechu jeho do města Mittervill, hdyž dnyrbješche ša čzaš žiwjenja do jastwa. Tola mjes tym šo wozazy we šorcžmje pijachu a hrajachu, wušwobodžiščtaj dwaj burššak šynaj jateho. Arzbisshop da tutymaj hjes wšcheho šudniškeho jednanja šlowu wotrubnyčž.

Radšadt bě šlowna twjerdžišna arzbisshopštwu. Tam přadowašche po ewangelsku mnich Jurij Šhärer wot lěta 1525 šem. Wot njeho šebi žadachu, šo by wšcho šwoje pšchipowjedanje wróčil. Wón wošta pšchi šwojim ewangelskim pšhecšćědženju. Tuž tež jemu 13. hapreje 1528 šlowu wotčzachu.

Tola, njech tež Lang a čzi, kotšiz po nim šnježachu, šakle Ewangelskich — a Ewangelszy běchu tuczi, njech šebi tež šakle pomjenowanje njedachu! — pšhecšćěhachu, ewangelske šibanje wošta móžne, šaj pošupowašche. Šodarmo bě, šo arzbisshopjo ewangelskich předarjow wupokajachu, šo pšhedštejčzerjow wožadow wuhnachu, šo wošebite wšitazije wuhotowachu š tym wotpohladom, šetzarjow šwěščičž a škšostacž. Šta šo, šo měšchnizy šwój žolibat, šwoje njemandželštwu, wopušćezichu a šo woženichu; arzbisshop škšostasche to šako hrošnu njepóžčiwošć, čzerpjješche pak šjawne njepóžčiwě žiwjenje mjes měšchnikami. Šo tehodla njepoškojnošč š doštalnymi wobštejnoščemi mjes ludom pšchiběrašche, šo njetrjebašch džiwacž. Lud žadašche šebi pšhedewššchem pšchit šwjatym wotšakanju šhelich. Arzbisshop Jan dowoli tež šhelich, tola hižo 1571 dnyrbješche wón šwoju dowolnošč po poručnoščzi šamža wróčičž. S tym njebu ewangelske šibanje, kotrež Rom šwěru wobšedžbowašche, šlabšche. Arzbisshop Wolfgang Dietrich dnyrbješche šamo do Roma pucžowacž po dobru radu pšhecziwo Ewangelskim. A tutu pšchijnješke tež šobu dom.

Džej 3. šeptembra 1588 wošjewi „reformaziški šmandat“ a w tutym šteješche, šo maja wšchitzy wobnydlerjo, kotšiz šu „šej nabožinje, kotraž jeničzy šbožnych čzini, pšhecziwni“ we měščje Salzburg pak šo do šatoliškeje znykwe wróčičž pak w běhu měžaza šraj wopušćezičž; ša tutón čzaš šmėdžachu šwoje ležomnoščje pšhedacž. Šako pak arzbisshop špšna, šo ššoro wšchitzy bohaczi ludžo radšcho šraj wopušćezichu hačž

ko do katolskeje zyrkwe wróćichu, stróži ko wón a poruczi je dalšim mandatom, so maja ko tym, kiž ko te katolskej wěrje njepršiwobrocza, kubla wšacž.

Tole pschescžehanje bu i pschicžinu, so jich mnoho najbohaczišich wobndlerjow wuczahny do awstriškich a iatšich krajow, so drusy drje swontnje pschi katolskej zyrkwi sawostachu, bywajo pak snutskownje pschiwikowarjo evangelsteje wuczby, a so sažo drusy ko dachu wotwobroczič wot evangelsteje wuczby: tuczi cžinjachu se kwěcžku w ruzny w Salzburgskim domje jawnje potutu a wróćichu ko do romsko-katolskeje zyrkwe.

Arzymbiskop Marcus Sittich poruczi 1613—1615, so maja tute mandaty, kotrej šdžela jenož sa město Salzburg placzachu, po zplnym Salzburgskim kraju placziwošč, dokelž běchu ko wušnawarjo evangelsteje wěry w kraju jara rosnožili. W krajiny Bongau woštachu nětk katolske zyrkwe pródne; wobndlerjo džechu do Styrije, so bndhu ko tam pschi Božich službach a pschi Božim wotkasanju wobdžělili. Knihy a spisy evangelstich předarjow a wučerjow běchu we kraju jara witane; tam, hdžez bě wjetšina evangelsta, cžitachu i nich w šromadžinach jawnje, hdžez to njebě možno, tam šradžu na wotležanych dworach a w šamotnych dołach.

Arzymbiskop nałożowasche pschezo sažo nowe šredki, Evangelstich pschemož. Wón wupóžla Kapuzinarjow do kraja. Tucz i mnicha ko jara prózowachu, wošebje w hižo mjenowanej twjerdžinje Radstadt, fetzarjow wróćo dowjesč. To la to wšcho nicžo njepomhasche. Tuž jatroczi arzymbiskop wótrišcho.

Wukas wuidže: Evangelšny dyrba ko sa 4 njedzele abo sa 2 njedzeli te katolskej wěrje wušnacž, hewaf ko i kraja wupokaža a šwoje kubla šhubja. Šdobom pytachu katolšny sa evangelstimi knihemi; hdny je namakachu, sebrachu je; rosnošchowarjow kłostachu i jastwom. A i tym niz došč. Do evangelstich wjeskow a dworow póžlachu wojakow do kwartěrow, kofsiž mějachu nadawf, hospodowarjam žiwjenje cžežke a njesnješliwe cžinicž. Š tutym nanušowachu Katolšny niz mačo Evangelstich, kotrymž šplnošč martrarja pobrachowasche, so ko k romskej zyrkwi wušnachu. Mnoho je nich pak wošta potajnje tola pschi evangelsteje wuczby. Wulka pak je tež licžba tnyh, kiž do wuhnašstwa wuczežechu, woštajiwšchi kublo a wobšedženštwo; woni nočnychu šwoje evangelste pschekwědcženje šapřecž. Tak wuczeže jich na 600 Evangelstich i twjerdžinny Radstadt a jeje wokolinny do Awstrije a Morawsteje; tam njeběchu tak kruz i pschecziwo Evangelstich, njech tež tucz i šwobodny njemějachu. W Gašteinškich dołbach a horach wošta jich i 2500 wobndleri jenož 300, kofsiž ko i wufajom šatraschicž dachu. Arzymbiskop bě to ho mēnjenja, so je fetzarštwo — a i nim fetzarjow — wutupił a poruczi džafny a wježošy šwjedžen.

(Pokracžowanje.)

Zyrkej a štat.

Španiška džela na tym, pschewjesč dželenje štata a zyrkwe; wona je šwojim nowym šakonjom wupraji, so nima žanu štatnu nabožinu, so njepodpjera žane nabožne šjednocženštwo, so rospušczi wšchě duchowne rjadny a so jich wobšedženštwo štatej pschipadnje. — Tole, šchož je tak poražaje sa katolštu zyrkej pschinjeke pak ludej šwobodu nabožiny a tak tež Evangelstich šwobodu we wěrje. My šmy dys a dys něščto je Španiškej tu rosprawjeli; i teho bě špóšnacž, pod šajtimi cžežemi běchu hacž šem Protestantoj mjes Katolškami Španiškeje žiwi. To budže nětk hinaš, šnajmjenšcha po něczišich wotpohladach wyschnošč. „Evangelste Sjed-

nocženštwo w Nederlandach“ je tehodla tež španiškej wyschnošč džaš a pschipóšnacže wupraji, so je wyschnošč šwobodu nabožiny ludej dawa a tak tež Evangelstich šmožnika, šwojeje wěrje žiwi bncž.

Mjes njepršecželemi zyrkwe namakaj tež tón w pošlednim cžaku husto mjenowaný „Tannenbergbund“, kotryž je w šwojich politiškich šamerach wšchoněmski w šwojich nabožnych myšlach pak po wšchem šdaczju germanškopohanški; se nim w pschesjednošč i štukujetaš general Ludendorff a mandželšta. Na šhromadžinje w Barlinje je tutón šwajš sa wušstup i zyrkwe wuštupowaf a to i wopacžnym wudawanjom. Tón pak, kotryž pola Tannenberga němski kraj a lud wumoh psched nawalom njepršecžela, Hindenburg, je i pola do domišny tehny póžlaf to šhutne pominanje: „My tu wonfch možemy jenož dobnwacz, hdny w domišnje ko lud sa naž modli.“ To je ta šakada, po kotrejž ko mamny šložowacz — byrnjež šjesbožni a Tannenbergbund a drusy šchcžuwali a hanili!

Wšchelate i blishta a šaloša.

Woporniwošč. Ššchetwapjenny bě — ale lubje pschewapjenny — njedawno šaraf we wulkoměšč, kotremuž po škóncženej Božej služby nješnata knjeni pschepoda šajščit, w kotrymž bě 2300 hr. A tute běchu sa Barlinške šwontkowne mižionštwo. A tute 2300 hr. bě knjeni nahromadžila se tym, so bě leta dołho šchila, wodnjo a w nožny šchila i tym wotpohladom, tak něščto dofonjecž sa Knješowe mižionštwo. — Barlinške mižionštwo je nětk wobšamfko, tutón žple wošebity dar sa něščto wošebite nałożicž a i tym šdobom štajne wopominanje šajšce šwěrneje mižionškeje lubošče šmožnicž. Wono dže i tutym darom na šwojeje mižionškej štajiji „Schlesien“ w Rašskej Afrizny, na kotrejž hiščče ani zyrkej ani šchulu nimaju, natwaricž šchulšku škapaf.

Š cžaka. Raštróžany bě wčera wječor abo dženža rano — 11. 8. — pohlad do nowinow. Nimo powjesčow wo pruškim wotkłóžowanju wudžerachu cži se šwojimaj cžornymaj woczomaj napischecziwo dvě hróšbnej powěšč: Ta wo šrawnym wojowanju w Barlinje a ta wo hrošnym pošpncže, šnicžicž žplny želešniški cžah. A nimo tutnyh wošjewjenjow to a tamne, w cžinu drje mjenje nadpadowaze, we wopšchijecžu pak niz mjenje šhutne. Šnamjenja cžaka. A tute šnamjenja wošnamjenja, so je našch cžak šhorn. Abo našch cžak niz, jeho cžlowjekoj šu šhori. Tamne poděšdenja šu šwontne šnamjenja šhorošče. Korješ šhorošče je pak žple šnutšach w cžlowjekach: w dušchi, we wěrje. Šo je to tak, sa to kwědcža njepršestawajžny pschiběraze šhóšchenja žpleho bncža — a tež tu a tam, njech tež porědko, šo jewjaze pošpšchowanja, wuštrowjenja. A tute wuštrowjenja pošhadžeja — to šmēžachmy sa šwój trošcht tež cžitacz — i wěry, i nabožiny, i toho, so šu ko cžlowjekoj po škudach a šmylenjach, po cžemnotach a šlubinach sažo k Bohu namakali. To praji: Kóžny ko próžny se šprawny špruhowanjom šameho ko šajš i horzym modlenjom wo to, so by šam cžicže štrowny bnf we šwojeje wěrje. Tak budže ko tu a tam — budže ko jewjecž wšchudže wotkhorjenje, wuštrowjenje, wumoženje. A tuto budže cžim špěšnišche, cžim bóle ko kóžny wo to próžuje, so tež drusy wotkhorja, — i jeny šlowom: Wěrja. To budže, hdny budže našch Knjes a Šbožnik wo tebi a wo jich wjele kwědcžicž móž, šajš 10. njedžela po šwjatej Trojizny wo Pawole: „Šlaj, wón ko modli!“

Šštowanje. R. w B. sa 12. po šwj. Tro. — R. we W. sa 13. po šwj. Tro.